

Samen Sterk

Hoe zorgen we dat alle inwoners zichzelf kunnen zijn?

Voorwoord

Alkmaar is een regenboogstad en hier hoort een verantwoordelijkheid en ambitie bij. Gemeente Alkmaar pakt deze verantwoordelijkheid en we stellen ons ambitieus op. Daarbij streeft de gemeente Alkmaar naar een samenleving waar iedereen zichzelf kan zijn en mee kan doen. Hoe we dat precies doen leest u in dit plan, dat ter kennisneming ook aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is voorgelegd.

Het college van B&W schetst in dit plan welke gerichte lijnen uit worden gezet om het sociale klimaat op scholen, in de zorg, binnen de sport en op straat te verbeteren. In Alkmaar moet iedereen in vrijheid zichzelf kunnen zijn. We dringen niks op, maar maken mensen wijzer, sterker en helpen hen waar nodig. Dit doen we met de mensen om wie het gaat en de organisaties die hier gespecialiseerd in zijn. Samen staan we sterk.

Eerlijk is eerlijk, er valt nog genoeg te winnen. Anno 2023 ontvangt het antidiscriminatiebureau nog steeds veel meldingen en ontvangen wij soms signalen over mensen die niet meedoen, omdat ze niet durven. Dit terwijl de maatschappij steeds meer groeit en tegenstellingen zichtbaarder worden in onze samenleving. Het belang van goed samenleven wordt steeds groter. Voor u ligt daarom het nieuwe regenboogmeerjarenplan 2023 – 2026.

Terugblik 2019 – 2022

Gemeente Alkmaar is een tolerante gemeente. Lesbische vrouwen, homomannen, biseksuelen en transgender personen worden door het overgrote deel van de Alkmaarse samenleving geaccepteerd. Echter, op bepaalde plekken blijft deze acceptatie achter en dat heeft vervelende gevolgen voor mensen.

Op scholen onder jongeren, onder ouderen, binnen de sport en in religieuze gemeenschappen is seksuele- en genderdiversiteit niet altijd even vanzelfsprekend. Dit blijkt ook uit de interventies die wij de afgelopen jaren hebben ingezet. De Roze Loper is onvoldoende populair bij zorginstellingen. Er zijn Roze Lopers afgevallen, in plaats van bijgekomen. Alkmaar heeft slechts één zorginstelling met een Roze Loper certificering. Dit betekent overigens niet dat roze ouderen verder nergens welkom zijn.

De ‘Iedereen is welkom’ voor sportclubs hangen op vijf plekken in de gemeente Alkmaar, wat nog genoeg ruimte voor verbetering laat. Nog steeds durven lhbt+-mensen bijvoorbeeld niet altijd deel te nemen aan sport. “Homo” is nog steeds een veelgebruikt scheldwoord op scholen. De Monitor Discriminatie 2022 laat een daling zien van discriminatieklachten na twee Coronajaren, maar het aantal meldingen is een stuk hoger dan het jaar 2019 – voor Corona.

De aandacht voor inclusie en het bestrijden van discriminatie groeit; en daarmee mogelijk ook de bewustwording en bespreekbaarheid ervan. Er is meer aandacht gekomen voor lhbt+-emancipatie. We hebben echter nog stappen te zetten. In Alkmaar voelen lhbt+-personen zich nog niet altijd veilig op straat. Ze zijn vaker slachtoffer van geweld en respectloos gedrag. Daarbij zijn er cruciale netwerkpartners die meer kennis en stimulans blijken nodig te hebben om lhbt+-vriendelijker te kunnen zijn. Helaas is er over het algemeen nog steeds meer kennis en bewustwording nodig.

Gelukkig zijn er veel interventies succesvol gebleken en lukt het ons goed om bijvoorbeeld het onderwijs te bereiken met het Love = Love?! programma van Discussiëren kun je leren (DKJL). SafeSpace Alkmaar heeft een meer prominente plek gekregen in onze stad en met het dialoogprogramma ‘Ook Mijn Plek’ hebben we meer dan 1500 mensen aan het meedenken gekregen over wat we morgen al kunnen doen om een discriminatie-vrij Alkmaar te worden. Art. 1, COC en SafeSpace geven ook voorlichting op scholen.

Intern maken we steeds meer en beter cross-overs naar bijvoorbeeld sport, armoede, toegankelijkheid, participatie en onderwijs. Richting onze externe partners als Alkmaar Sport, Art. 1, Artiance, Centrum voor Jeugd en Gezin, COC NHN, GGD Hollands Noorden, Open Mind, MEE & de Wering, Pink Society, Roze in Blauw, Stichting Alkmaar Pride, Veilige Haven, Bureau Stennis en SafeSpace stellen we ons open en samenwerkend op.

Opening Intersekse tentoonstelling van Open Mind in 2023

Inmiddels hebben we drie buitententoonstellingen van Stichting Open Mind in gemeente Alkmaar gehost, om zo taboes in onze stad te doorbreken, mensen bewuster en wijzer te maken en lhbt+ acceptatie te vergroten. Mee & de Wering geeft actief weerbaarheidstrainingen om gedupeerden van discriminatie sterker te maken en vier scholen hebben een actieve Gender en Sexuality Alliance (GSA). De GGD ondersteunt de suicide preventie middels Supranet Community-aanpak van de GGD Hollands Noorden en monitort jaarlijks de acceptatie en het welzijn van lhbt+ personen.

Op verschillende dagen treden we actief naar buiten om de zichtbaarheid en acceptatie van en voor lhbt+ personen te vergroten. In de regio tonen we ons als lhbt+ vriendelijke gemeente waar de vlag wappert en de Pride een echte feestdag is. We werken hard aan een inclusieve samenleving, verdraagzaamheid, tolerantie en acceptatie. Wanneer we ons op doodlopende wegen begeven, vinden we nieuwe. Iedere keer weer. We doen het niet slecht, maar het kan beter en daarom blijven we ons inzetten.

Het belang van nog vier jaar door

In Alkmaar voelen lhbt+ personen zich lang niet altijd veilig op straat. Ze zijn ook vaker slachtoffer van geweld en respectloos gedrag met alle gevolgen van dien. Er is ook meer psychische problematiek en zelfs suicide onder lhbt+ personen.

Waar we nu staan

Voor het regenboogmeerjarenplan werkt de gemeente

samen met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Het is nog steeds zo dat regenboogsteden met een actief regenboogbeleid beter scoren op acceptatie en emancipatie van lhbt+ personen. Als gemeente dragen wij uit dat we regenboogstad zijn en handelen hier voortdurend naar. Afgelopen vier jaar hebben we samen met samenwerkingspartners gewerkt aan de doelstellingen van het regenboogbeleid. Het resultaat: in de uitvoering is nu meer aandacht voor lhbt+ emancipatie. Ook is de zichtbaarheid van lhbt+ personen vergroot. De meldingsbereidheid is toegenomen; mensen weten de weg naar hulp en ondersteuning hiervoor beter te vinden. Dat zorgt ervoor dat thema's rondom lhbt+ beter bespreekbaar zijn in Alkmaar en initiatieven van ketenpartners meer floreren.

Waar we naartoe willen

Komende vier jaar willen we de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van lhbt+ inwoners meer versterken. Veel lhbt+ personen voelen zich nog altijd onveilig in de openbare ruimte dan heteroseksuele personen. Ook zijn ze vaker slachtoffer van (seksueel) geweld en respectloos gedrag. Zeker transgender personen worden geconfronteerd met geweld en gebrek aan acceptatie. Verder blijkt dat zichtbare intimiteit, zoals handen vasthouden of zoenen op straat, van mensen van hetzelfde geslacht en/of gender nog gevoelig ligt in Alkmaar. We willen naar een werkvorm toe waarin ketenpartners zoals onderwijs en hulpinstellingen beter samenwerken en goed op de hoogte zijn van elkaars werkzaamheden en expertise. Binnen de gemeente zoeken we elkaar actief op en maken we gebruik van elkaars expertise en netwerk. Acceptatie van lhbt+ personen zetten we hoog op de agenda.

Intentieverklaring Regenboogstad

Daarom zet de gemeente de komende vier jaar de financiële en inhoudelijke samenwerking met het ministerie van OCW voort. Deze samenwerking is in 2018 vastgelegd in de intentieverklaring Regenboogsteden. In 2022 is deze samenwerking verlengd. Dit houdt in:

- Alkmaar blijft zich inzetten om de acceptatie van lhbt+ personen te laten toenemen onder de gehele bevolking. Extra aandacht is nodig onder jongeren, ouderen en kringen waar lhbt+ nog een taboe is;
- Alkmaar wil dat vooroordelen, discriminatie, intimidatie en geweld tegen lhbt+ personen afneemt;
- Alkmaar gaat zorgen dat lhbt+ personen zich meer gesteund voelen, zich veilig en weerbaar voelen op school, op straat, op het werk, in de zorg en thuis, in de sport en in hun eigen sociale kring.

Lhbt+ wordt lhbt+

Lhbt+ is de huidige aanduiding waarmee we met één woord alle groepen binnen de regenbooggemeenschap benoemen. De afkorting staat voor: lesbisch, homo, biseksueel, transgender en intersekse. De + staat daarbij voor alle categorieën die niet worden inbegrepen in lhbt. Bijvoorbeeld de 'q' van queer en de 'a' van asexueel. We volgen hiermee de schrijfwijze van Movisie.

Door de jaren heen zijn de benamingen voor de groepen die behoren tot de regenbooggemeenschap geregeld veranderd. Dit is het gevolg van voortschrijdende inzichten en veranderende perspectieven op seksuele oriëntatie, gender, sekse en seksualiteit. Om meer recht te doen aan de grote diversiteit van groepen, gebruiken we in dit regenboogmeerjarenplan 'lhbt+'. Lhbt+ wordt met kleine letters geschreven volgens de spellingregels. En in samenstellingen wordt het koppelteken weggelaten.

Soms wordt in dit regenboogmeerjarenplan gesproken over lhbt of lhb. Dit is op het moment dat het over gegevens uit onderzoeken gaat. Dan worden specifiek de groepen genoemd waarop die gegevens betrekking hebben. Gaat het over beleid? Dan spreken we over lhbt+ omdat het beleid zich op al deze groepen richt.

Bouwstenen in het kort

Dit regenboogmeerjarenplan bevat de hoofdlijnen van het regenboogbeleid in Alkmaar voor 2023-2026. Het plan bouwt voort op het regenboogbeleid van de afgelopen vier jaar. In dit meerjarenplan schetsen we wat we in de periode 2023-2026 gaan doen om te zorgen dat alle inwoners van Alkmaar zichzelf kunnen zijn.

Bouwsteen 1: Onderwijs

Er is nog ruimte voor verbetering wat betreft de acceptatie van lhbt+ jongeren op scholen. We gaan samen met scholen onderzoeken wat nodig is om de acceptatie en emancipatie van lhbt+ personen te vergroten. We laten het onderwijs zien dat we hen ondersteunen en maken hier meer middelen voor beschikbaar.

Bouwsteen 2: Veiligheid

Elf procent van de lhbt+ personen voelt zich niet veilig op straat in onze stad. Komende vier jaar gaat de gemeente nauw samenwerken met de politie, belangenorganisaties en maatschappelijke organisaties om dit aan te pakken. We gaan mensen stimuleren om incidenten te melden. We laten als gemeente zien dat we discriminatie serieus nemen.

Bouwsteen 3: Zorg en welzijn

Lhbt+ personen hebben vaker last van psychische klachten dan de rest van de bevolking. Depressie komt vaker voor. Suïcide komt veel vaker voor. De gemeente gaat professionals in zorg en welzijn aansporen om meer aandacht te hebben voor lhbt+ specifieke problemen. Daarbij is er extra aandacht voor jongeren, ouderen en mensen met een bi-culturele en religieuze achtergrond.

Bouwsteen 4: Sport

Uit de Regenboogpeiling Noord-Holland Noord blijkt dat bijna een kwart van de lhbt+ inwoners op de sportvereniging niet open is over hun genderidentiteit en seksuele oriëntatie. Discriminatie komt regelmatig voor in de sport. Dit terwijl sporten juist een positieve stimulans kan zijn voor deze doelgroep. De gemeente gaat een inclusief en veilig sportklimaat meer stimuleren.

Bouwsteen 5: Zichtbaarheid

Zichtbaarheid is laten zien dat we de emancipatie van lhbt+ personen belangrijk vinden, dat lhbt+ personen de wegen naar lhbt+ ondersteuning makkelijker weten te vinden en het beeld normaliseren van lhbt+ mensen. We gaan het beleid en het netwerk meer zichtbaar maken voor bewoners. Binnen de gemeente stimuleren we een veilig werkklimaat voor alle lhbt+ werknemers.

Het plan: Wat gaan we doen in 2023-2026?

Bouwsteen 1: Onderwijs

Waarom is het onderwijs belangrijk?

Hetero is de norm op school

Het onderwijs is een goede plek om acceptatie te bevorderen. Kinderen en jongeren ontwikkelen zich snel, ook op seksueel gebied. Bovendien is de groepsdruk onder opgroeiende jeugd op scholen groot. De acceptatie van lhbt+ personen op scholen is vaak laag, heteroseksualiteit is de norm en 'homo' is een veelgebruikt scheldwoord. Daarom moet er voortdurend aandacht zijn voor een veilig schoolklimaat.

Wettelijke verplichting

Sinds 1 augustus 2021 zijn alle scholen verplicht om de veiligheid en acceptatie van lhbt+ jongeren in de klas te garanderen. Deze nieuwe wet is een aanscherping van de burgerschapswet die al bestond. Het verplicht scholen om hun leerlingen respect en kennis bij te brengen over de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en mensenrechten.

Kerdoelen

Aandacht voor seksuele en relationele diversiteit staat overigens al sinds 2012 in de kerndoelen van het onderwijs. Scholen zijn verplicht aandacht te besteden aan seksualiteit, diversiteit en met name seksuele diversiteit. Dit geldt voor het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs én het speciaal onderwijs. Scholen zijn echter vrij om te bepalen hoe zij dat doen. Daarnaast hebben scholen de taak om te zorgen voor een sociaal veilig klimaat in en om de school. Ook dienen ze aandacht te besteden aan burgerschap.

Wat gebeurt er al?

Gender & Sexuality Alliances op scholen

Op een aantal van de 16 scholen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs zijn Gender & Sexuality Alliances, GSA's, actief. GSA's zijn netwerken waarin lhbt+ en niet-lhbt+ jongeren zich inzetten voor een school waar iedereen zichzelf kan zijn, ongeacht seksuele oriëntatie of genderidentiteit. Zij organiseren activiteiten en zijn bijvoorbeeld actief op Paarse Vrijdag. COC Nederland ondersteunt deze netwerken via een landelijke website en actiepakketten.

Uit onderzoek blijkt dat lhbt+ leerlingen op scholen met GSA's gezonder zijn en beter in hun vel zitten dan lhbt+ leerlingen op scholen zonder zo'n netwerk. De lhbt+ jongeren ervaren in een GSA steun van hun leeftijdgenoten die hetzelfde voelen of dezelfde ervaringen hebben. Ook krijgen zij vaak steun van docenten wat de leerlingen als erg positief ervaren. Ze hebben het gevoel dat ze bij een GSA anderen kunnen helpen. De GSA wordt in het algemeen ervaren als een 'safe space', een veilige plek waar jongeren met gelijkgestemden 'zichzelf' kunnen zijn. Ze voelen zich hierdoor krachtiger. De GSA biedt ook de mogelijkheid om de eigen seksuele- of genderidentiteit te ontdekken: jongeren ervaren dat ze hierdoor beter weten wie zij zijn en vinden dat prettig. Een voorwaarde voor het slagen van dit netwerk is de betrokkenheid van een docent.

Gezonde School-aanpak

Vier scholen in het primair onderwijs, vier in het voortgezet onderwijs en één in het middelbaar beroepsonderwijs hebben volgens de Gezonde School-aanpak structureel en integraal aandacht voor relaties en seksualiteit. Dit zijn de basisscholen An Nasr, De Fontein, Burgemeester de Wildeschool Alkmaar, Erasmus en de scholen De Viaan (praktijk-onderwijs), Vonk Alkmaar (MBO), Jan Arentsz VMBO, Willem Blaeu (voortgezet onderwijs), De Spinaker Alkmaar (voortgezet speciaal onderwijs). Een aantal scholen heeft zelfs het vignet behaald. Het landelijk programma Gezonde School is een praktische aanpak waarbij scholen werken aan een gezonde leefstijl. GGD Hollands Noorden biedt scholen advies en ondersteuning bij de Gezonde School-aanpak. Zij sluiten hierbij aan bij wat school al doet en wat goed werkt.

Het thema 'relaties en seksualiteit' is onderdeel van de Gezonde School-aanpak. Deze aanpak is effectief omdat scholen aan vier pijlers werken: educatie, signalering, fysieke/sociale omgeving en beleid. Zo zorgt een school ervoor dat er samenhang komt in alle losse activiteiten met als doel borging.

Aandacht besteden aan relaties en seksualiteit is belangrijk voor een gezonde en positieve seksuele ontwikkeling van kinderen en jongeren. Daarbij draagt het bij aan de preventie van ongewenste zwangerschappen, seksuele grensoverschrijding, seksueel overdraagbare aandoeningen (SOA) en lhbt+ negatief gedrag. Dit leidt tot meer zelfbewuste, seksueel gezonde jongeren en uiteindelijk ook tot minder schooluitval en een beter toekomstperspectief. Door op tijd te starten en structureel aandacht te geven aan het thema zorgt het ervoor dat leerlingen voorbereid zijn op seksuele contacten, beter weten wat hun eigen wensen en grenzen zijn en leren respectvol met elkaar om te gaan.

Jeugdgezondheidszorg en Centrum Seksuele

Gezondheid GGD Hollands Noorden

De Jeugdgezondheidszorg van GGD Hollands Noorden heeft een uitvoerende, preventieve, opvoedkundige, signalerende en adviserende rol voor jeugdigen en ouders en/of verzorgenden. Bij vragen of zorgen, onder andere met betrekking tot LHBTI+ casuïstiek, wordt in een persoonlijk gesprek onderzocht en besproken welke stappen kunnen worden ondernomen.

Naar aanleiding hiervan kan een gesprek met school plaats-vinden om collectieve preventie op te starten. Bij ingrijpende gebeurtenissen, bijvoorbeeld op school, kan het team psycho sociale hulpverlening een coördinerende rol spelen bij hulpverlening en nazorg.

Dit is een wettelijke taak van de GGD Hollands Noorden. De LHBTI+ groep is ook één van de doelgroepen bij het Centrum Seksuele Gezondheid. De doelgroep kan daar, naast Soa/Hivtesten en PrEP zorg, ook terecht voor hulpverlening met betrekking tot LHBTI+ problematiek.

Jan Arentz klas tijdens Love = Love?! les van discussiëren kun je leren.

Lhbt+ bespreken op scholen

Op vier scholen voor voortgezet onderwijs gaan leerlingen met elkaar in gesprek over lhbt+ en jezelf kunnen zijn. Dit gebeurt met behulp van het programma Love=Love?! van Stichting Discussiëren Kun Je Leren. Scholen die hieraan meewerken zijn: OSG Willem Blaeu, Stedelijk Dalton College Alkmaar, Vonk Alkmaar en Jan Arentsz VMBO. In twee masterclasses en een dialoogsessie leren jongeren om te zeggen wat ze denken en hun mening te onderbouwen. Bij deze gesprekken wordt de GSA, als deze op de school aanwezig is, betrokken. De methode is bewezen effectief. Zo is na afloop van het programma schelden met het woord 'homo' minder geaccepteerd. Ook zijn leerlingen van mening dat je niet kunt veranderen op wie je verliefd wordt.

Art. 1 NHN verzorgt op steeds verschillende scholen gastlessen over vooroordelen. Afgelopen jaar waren dit: Jan Arentsz VMBO, basisscholen Bello, De Cocon, De Kring en De Zandloper Koedijk. Tijdens deze voorlichtingen krijgen leerlingen aan de hand van opdrachten meer inzicht in anderen en zichzelf. Het thema lhbt+ is één van de onderwerpen die aan bod komen. In aanloop naar Parsee Vrijdag stuurt Art. 1

NHN aan alle middelbare scholen pakketjes met posters en lhbt+ letterboekjes 'Seeing things queerly'. Drie onderwijsinstellingen in Alkmaar krijgen voorlichtingen van COC Noord-Holland Noord. Dit zijn: PCC Oosterhout, ROC Horizon College en Hogeschool Inholland Alkmaar. Voorlichters van COC Noord-Holland Noord gaan met leerlingen in gesprek over lhbt+. Hierbij komen onderwerpen aan bod als: vooroordelen en stereotypen, discriminatie, seksualiteit, relaties en coming out.

Wat is er nog nodig?

Structurele aanpak op scholen

De gemeente stimuleert scholen om seksuele vorming over genderdiversiteit in het curriculum te borgen en hierbij gebruik te maken van methoden die goed beschreven en geëvalueerd zijn. Daarbij worden scholen in het voortgezet en middelbaar beroeps-onderwijs gevraagd om GSA's op te zetten en blijvend te ondersteunen.

Gezamenlijk plan

We starten een participatietraject met scholen en andere partners, waarmee we onder begeleiding gaan vormgeven hoe scholen (en leerlingen) actief en

adequaat kunnen bijdragen aan lhbti+ acceptatie en emancipatie. De middelen voor voorlichting op scholen worden uitgebreid om het onderwijs hierin te kunnen ondersteunen en het hen gemakkelijker te maken daad bij woord te voegen. De logische ketenpartners GGD Hollands Noorden, Art.1 NHN, COC Noord-Holland Noord, Safespace en Stichting Discussiëren Kun Je Leren worden hierbij betrokken.

Bouwsteen 2: Veiligheid

Waarom is veiligheid belangrijk?

Lhbti+ haat

Lhbti+ personen kunnen te maken krijgen met scheldpartijen, pesterijen, seksueel geweld, bedreigingen, uitsluiting en fysiek geweld omdat ze lhbti+ zijn. Dit kan thuis gebeuren maar ook op school, op het werk, in de buurt of in de openbare ruimte. Geweld en pesterijen hebben een grote invloed op het gevoel van veiligheid, en daarmee op de (psychische) gezondheid van de mensen die er slachtoffer van zijn. Vaak doen slachtoffers geen aangifte. Uit schaamte, maar ook omdat ze denken dat het geen zin heeft, omdat het niets verandert. Het is ook vaak moeilijk aan te tonen dat lhbti+ haat oorzaak was van de negatieve ervaringen.

Onveilig op straat

Uit de Regenboogpeiling Noord-Holland-Noord komt naar voren dat één op de tien (10%) lhbti+ personen zich niet veilig voelt in de eigen woonomgeving. Het meest onveilig voelen lhbti+ personen zich op straat buiten de eigen wijk: ruim zes op de tien respondenten (61%) zeggen zich daar soms tot vaak onveilig te voelen. Daarnaast voelt ongeveer de helft van de lhbti+personen (44 tot 53%) zich onveilig in winkelgebieden, bij gebedshuizen, in de horeca en in het openbaar vervoer.

Discriminatie en mishandeling

31% van de lhbti+ personen gaf aan in de afgelopen twee jaar gediscrimineerd of ongelijk behandeld te zijn. 20% gaf aan slachtoffer te zijn geweest van psychische mishandeling en 3% van seksuele of lichamelijke mishandeling. 57% heeft niks gedaan na het meemaken van dit geweld. Uit het onderzoek blijkt dat transgender personen, non-binaire personen en personen die biseksueel of panseksueel zijn, zich het minst veilig voelen. Zij hebben vaker te maken gehad met een nare situatie of met geweld.

Wat gebeurt er al?

Art. 1 NHN, GGD Hollands Noorden, Politie Roze in Blauw en meldpunt straatintimidatie
In de gemeente Alkmaar is een belangrijke rol weg-

gelegd voor Art.1 NHN, GGD Hollands Noorden en Roze in Blauw Noord-Holland.

Art.1 Noord-Holland Noord adviseert en ondersteunt personen die slachtoffer zijn van discriminatie. Ook registreren zij de meldingen die bij hun binnenkomen.

GGD Hollands Noorden heeft in 2021/2022 een onderzoek gedaan naar de acceptatie en veiligheid van lhbti+ inwoners in Noord-Holland Noord.

Roze in Blauw Noord-Holland is een netwerk dat zich binnen en buiten de politie bezighoudt met bestrijding van lhbti+ geweld en de ondersteuning van slachtoffers daarvan.

De Gemeente Alkmaar heeft tevens een meldpunt straatintimidatie opgezet met als doel straatintimidatie, ofwel het benaderen van personen door middel van ongewenste seksuele uitlatingen of gedragingen, effectief te registreren en aan te pakken.

Dialogsessies

De gemeente heeft samen met Art.1 NHN en de Bibliotheek Kennemerwaard de campagne 'Alkmaar Ontmoet' uitgevoerd. Doel van deze campagne was om uitsluiting van mensen of groepen te voorkomen. Door middel van het organiseren van dialogsessies werden mensen opgeroepen om met elkaar te praten, naar elkaar te luisteren en elkaar te leren kennen. Zo konden mensen elkaars beleving en standpunten beter begrijpen en respecteren. Deze dialogsessies sloegen echter om verschillende redenen niet aan. Om de dialogsessies toch doorgang te laten vinden, is een opdracht geformuleerd en uiteindelijk aan een lokale partij, Bureau Stennis, gegund. Bureau Stennis heeft een zeer succesvol programma uitgevoerd onder de naam 'Ook Mijn Plek'. Hier kwam het onderwerp lhbti+ acceptatie ook structureel naar voren.

Wat is er nog nodig?

Samenwerken met politie en maatschappelijke organisaties

Om veiligheid van lhbti+ personen te bevorderen, is nauwe samenwerking tussen de gemeente, politie en lokale maatschappelijke organisaties nodig. De gemeente agendeert het thema veiligheid van lhbti+ personen bij de ketenpartners. De gemeente betreft hierbij ook andere partijen die een belangrijke rol spelen, denk aan buurtregisseurs, buurtbemiddelaars en sociale wijkteams. Zij kunnen incidenten in wijken en uitgaansgebieden signaleren en melden. Maar ook woningbouwcoöperaties en bewonersinitiatieven zijn van belang bij het vergroten van de veiligheid in de buurt en wijk.

Samen met belangenorganisaties

Samenwerking en overleg met lhbt+ belangenorganisaties zoals COC Noord-Holland Noord, SafeSpace Alkmaar en Alkmaar Pride zijn hierbij steeds belangrijk en draagt bij aan realiseren van het vergroten van de veiligheid. GGD Hollands Noorden herhaalt in 2023/ 2024 het onderzoek naar de acceptatie en veiligheid van lhbt+ inwoners in Noord-Holland Noord. Aan de hand van de uitkomsten kan de GGD de voortgang van de ervaren acceptatie en welzijn van lhbt+ inwoners monitoren en stelt zij aanbevelingen op, samen met gemeente Alkmaar en andere betrokken organisaties.

Gemeente treedt meer naar buiten

De gemeente neemt lhbt+ geweld en discriminatie serieuzer en treedt duidelijker en zichtbaarder naar voren bij incidenten in de woon- en leefomgeving. Dit houdt in dat zij in situaties waar mensen worden gepest zo snel mogelijk kenbaar maakt dat dit gedrag niet wordt getolereerd.

Gemeente stimuleert melden nog meer

De gemeente zorgt dat de bekendheid en toegankelijkheid wordt vergroot om bij klachten en nare ervaringen hulp in te kunnen schakelen van professionele organisaties zoals Art. 1 NHN en Roze in Blauw bij de politie. Het Meldpunt Straatintimidatie kan hierbij ook een belangrijke rol spelen.

Weerbaarheidstraining

We onderzoeken de mogelijkheden voor weerbaarheidstrainingen met de hiervoor logische partijen om lhbt+ personen te helpen de vervelende gebeurtenissen veerkrachtiger te dragen.

Bouwsteen 3: Zorg en welzijn

Waarom zijn zorg en welzijn belangrijk?

Gezondheid en welzijn beïnvloeden elkaar

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat negatieve reacties vanuit de omgeving en een slechte gezondheid of een verminderd gevoel van welzijn vaak samengaan. Het blijkt ook dat hulpverleners en andere sociaal professionals niet altijd op de hoogte zijn van de seksuele oriëntatie of genderidentiteit van hun cliënten.

Vaker psychische klachten

Gemiddeld hebben lhbt+ personen vaker last van psychische klachten dan de rest van de bevolking. Depressie komt vaker voor, net als het gebrek aan zelfacceptatie en het gebrek aan acceptatie door ouders. Uit de Regenboogpeiling Noord-Holland Noord blijkt dat één op de acht lhbt+ personen (12%) behoefte heeft aan hulp of ondersteuning op het gebied van psychische problematiek, maar deze hulp nog niet ontvangt.

Suicide

Suicide komt onder lhbt-personen veel vaker voor dan onder niet-lhbt-personen. Onder lhbt-jongeren komt suicide zelfs 4,5 keer vaker voor dan onder heteroseksuele jongeren. Lhb-ouderen doen twee keer zo vaak als heteroseksuele ouderen een suïcidepoging. Ook voelen lhbt-ouderen zich vaker eenzaam dan hun heteroseksuele leeftijdsgenoten.

30% voelt zich niet gezond

Uit de Regenboogpeiling Noord-Holland-Noord komt naar voren dat zeven op de tien (71%) lhbt+ personen de eigen gezondheid als goed tot zeer goed ervaart. 22% ervaart deze als 'gaat wel' en 7% ervaart deze als slecht of zeer slecht.

Specifieke groepen

Uit het onderzoek blijkt ook dat de behoefte aan hulp en ondersteuning onder biseksuele en panseksuele personen, transgender en non-binaire personen, als ook onder jonge lhbt+'s het grootst is. Het gaat hier onder andere om steun bij zelfacceptatie, coming out, pesterijen en eenzaamheid.

Lhbt+ en een intersectionele benadering

Intersectionaliteit gaat over hoe verschillende achtergrondkenmerken van individuen zoals gender, seksualiteit, migratieachtergrond, opleidingsniveau elkaar beïnvloeden. Het gaat hierbij niet om een optelling van kenmerken, maar juist om de interactie daarvan die leidt tot specifieke uitdagingen en verwachtingspatronen. Lhbt+ personen met verschillende achtergrondkenmerken zijn extra kwetsbaar: mensen die alleen in verborgenheid uiting geven aan hun seksuele gerichtheid, waaronder ook de categorie mannen die seks hebben met mannen (MSM), lhbt+ jongeren, lhbt+ ouderen, lbt-vrouwen, lhbt+'s met een migratieachtergrond en lhbt+ sekswerkers.

Wat gebeurt er al?

Veilige Haven Alkmaar

Sinds 2020 bestaat het platform Veilige Haven Alkmaar van MEE & de Wering. Veilige Haven Alkmaar biedt steun aan jonge lhbt+'s, als zij een omgeving hebben die hen afwijst. Er is specifiek aandacht voor hun bi-culturele achtergrond. De medewerkers van Veilige Haven Alkmaar zijn opgeleid in het bieden van ondersteuning aan lhbt+ personen Samenwerkingspartners zijn onder andere: GGD Hollands Noorden, COC Noord-Holland Noord, het Centrum voor Jeugd en Gezin en het politienetwerk Roze in Blauw Noord-Holland.

Themamiddagen voor ouders

Het Centrum voor Jeugd en Gezin organiseert themamiddagen voor ouders en opvoeders. Eén van de thema's is lhbti+. Bij het Centrum voor Jeugd en Gezin werken opvoedadviseurs van de GGD met lhbti+ als aandachtsgebied.

SafeSpace voor en door jongeren

Stichting SafeSpace Alkmaar organiseert maandelijks bijeenkomsten en activiteiten voor lhbti+ jongeren van 18 tot 35 jaar. Dit doen zij op verschillende plekken in en rond Alkmaar. Hiervoor werken zij samen met lokale ondernemers. SafeSpace geeft ook workshops aan professionals op scholen.

Pink Society voor 50+'ers

Maandelijks organiseert COC Noord-Holland Noord een bijeenkomst voor roze 50+ senioren binnen de lhbti+ gemeenschap in Alkmaar. Hier kunnen mensen terecht om elkaar te ontmoeten en samen activiteiten te ondernemen.

Wat is er nog nodig?

Deskundigheidsbevordering

Zorgprofessionals en sociaal professionals hebben vaak contacten met lhbti+ inwoners zonder dat zij zich hiervan bewust zijn. De gemeente spoort zorg- en welzijnsorganisaties aan om trainingen voor medewerkers en vrijwilligers te organiseren waarbij aandacht is voor het signaleren van de specifieke problematiek van lhbti+ personen. Eén van de mogelijkheden is het volgen van e-learnings die door Movisie gratis worden aangeboden.

Aandacht voor lhbti+ jongeren

De gemeente vraagt aan zorg- en welzijnsprofessionals om aandacht te hebben voor lhbti+ specifieke problemen zodat zij lhbti+ jongeren goed kunnen helpen. Voor lhbti+ jongeren geldt dat hulp en steun bij het versterken van zelfacceptatie belangrijk is. Het gaat om het faciliteren van voorzieningen waar lhbti+ jongeren elkaar kunnen ontmoeten en activiteiten kunnen ondernemen. De gemeente faciliteert Stichting SafeSpace Alkmaar om dit te organiseren.

Aandacht voor lhbti+ ouderen

Lhbti+ ouderen zijn vaak zeer zelfredzaam, maar dat betekent niet dat ze geen problemen hebben. Omdat ze niet altijd vanzelfsprekend familienetwerken hebben en soms afstand bewaren tot de buurt, kan het gevaar van eenzaamheid op de loer liggen. Dat kan maken dat ze hulp nodig hebben maar deze niet goed weten te vinden. Lhbti+ ouderen willen net als anderen zorg, ondersteuning of begeleiding in een veilige sfeer met respect voor hun leefstijl en identiteit. De gemeente vraagt zorg- en welzijnsinstellingen om sensitief te zijn

voor de extra kwetsbare positie van lhbti+ ouderen. De gemeente maakt hierbij gebruik van de expertise van de Roze 50+ ambassadeur van COC Noord-Holland Noord.

Om ervoor te zorgen dat lhbti+ ouderen zich thuis en veilig kunnen voelen in een zorg- en welzijnsinstelling, is de Roze Loper ontwikkeld. De Roze Loper is een officieel keurmerk voor woonzorg-, thuiszorg- en welzijnsinstellingen die aandacht besteden aan seksuele en genderdiversiteit bij cliënten en professionals. De gemeente moedigt woonzorg- en thuiszorginstellingen aan om lhbti+ vriendelijk klimaat te creëren. Alleen Stichting Niko is bezig met de aanvraag. COC Noord-Holland Noord werkt samen met onder andere gemeente Alkmaar aan de voorbereiding van een provinciaal project LATER. Dit project heeft tot doel de zichtbaarheid van regenboogouderen te vergroten, de dialoog onder professionals die met ouderen werken op gang te brengen en de groep lhbti+ ouderen een serieus podium te bieden. Het project bestaat onder andere uit een symposium, een reizende foto-expositie en een documentaire. De planning is om in de tweede helft van 2023 een LATER Symposium te organiseren. Dit symposium willen we tevens inzetten om zorg- en welzijnsorganisaties bij elkaar te krijgen, bewuster te maken en stimuleren om bijvoorbeeld meer Roze Lopers uit te rollen.

Aandacht voor lhbti+ personen met een bi-culturele en religieuze achtergrond

De gemeente onderzoekt, samen met MEE & de Wering en andere ketenpartners, wat er nodig is om Veilige Haven door te ontwikkelen. Dit is nodig omdat de vragen die bij Veilige Haven Alkmaar binnenkomen complex zijn. En doorverwijzing naar organisaties als GGZ en de Genderpoli eindigen vaak in een lange wachtlijst. Daarnaast wordt door lhbti+ inwoners van Alkmaar gemeld dat er geen laagdrempelig aanbod is of dat ze onvoldoende weten waar ze met hun vraag terecht kunnen.

Bouwsteen 4: Sport

Waarom is sport belangrijk?

Discriminatie in de sport

Sport houdt mensen gezond, brengt ze samen en biedt plezier. Maar in de sport is ook sprake van discriminatie. Lhbti+ personen hebben te maken met vervelende opmerkingen en zelfs met fysieke agressie van teamgenoten of tegenstanders. Uit de Regenboogpeiling Noord-Holland Noord blijkt dat bijna een kwart van de lhbti+ inwoners (23%) op de sportvereniging het gevoel heeft niet open te kunnen zijn over hun genderidentiteit en seksuele oriëntatie. Lhbti+ personen vermijden sporten hierdoor soms ook.

Wat gebeurt er al?

Alkmaar Sport

De gemeente stimuleert sportverenigingen om actief uit te dragen dat zij staan voor diversiteit en inclusie en dat zij een veilige omgeving willen creëren voor iedereen. Dit doet de gemeente in samenwerking met Alkmaar Sport. Alkmaar Sport gaat met sportverenigingen in gesprek en organiseert workshops voor trainers over hoe zij een veilig klimaat kunnen creëren waarin het mogelijk is om jezelf te kunnen zijn.

Bij ons is iedereen welkom!

Sinds 2020 hebben vijf van de honderd sportclubs in Alkmaar het regenboogbord 'Bij ons is iedereen welkom!' hangen. Met de ondertekening van de Verklaring 'Gelijke behandeling in de Sport' zetten deze sportaanbieders zich actief in om een inclusieve en veilige club te zijn waar iedereen welkom is en niemand wordt uitgesloten. Deze verklaring is opgesteld door Art. 1 NHN. Het gaat hier om de volgende verenigingen: rugbyvereniging ARUFC, roeivereniging ARZV, atletiekvereniging Hylas, tafeltennisvereniging Ping Pong Alkmaar en Fitness & Healthcenter Team Victrix. Er zijn geen kosten verbonden aan het verkrijgen van het regenboogbord. In de praktijk is het zo dat deze wens vanuit sportclubs moet komen en dat het hebben van een 'Bij ons is iedereen welkom!' bord niet altijd voldoende veiligheid biedt voor lhbti+ personen.

Wat is er nog nodig?

Versterken en verbreden veilige sportclubs

De gemeente stimuleert een inclusief en veilig sportklimaat bij meer sportclubs. Niet alleen door het aanbieden van de regenboogbordjes 'Bij ons is iedereen welkom!', maar ook door het onderzoeken wat er nodig is om een inclusieve sportclub te zijn, wanneer er een 'Bij ons is iedereen welkom!' bord hangt. Huidige sportclubs die het goed doen worden gestimuleerd als ambassadeur op te treden en we betrekken lhbti+ personen bij de verbreding van het aantal veilige sportclubs. We nemen actief deel bij Sportkenniscafé en houden dit thema op de agenda.

Regenboogvlaggen

De gemeente nodigt sportverenigingen uit om op belangrijke dagen zoals de Coming Out Dag regenboogvlaggen te hissen en aandacht te besteden aan een veilig en inclusief sportklimaat. Dit kan ook door in combinatie met andere lokale (sport)evenementen meer aandacht te besteden aan jezelf kunnen zijn in de sport.

Sportakkoord

De gemeente vraagt aandacht voor een positief sportklimaat in het nieuwe Sportakkoord dat medio 2023 wordt opgesteld. Hiermee stimuleert de gemeente dat sportclubs ervoor zorgen dat echt iedereen plezier in sport kan hebben in een veilige en gezonde omgeving. Diversiteit en inclusie krijgt een belangrijke plek in het sportakkoord.

Maatschappelijke inzet

Er komt een maatschappelijk sportregisseur die specifiek aandacht heeft voor kwetsbare doelgroepen in de sport. Daarnaast zal de gemeente het gesprek aangaan over de maatschappelijke rol van topsportorganisaties zoals voetbalclub AZ.

Bouwsteen 5: Zichtbaarheid

Waarom is zichtbaarheid belangrijk?

Jezelf mogen zijn in Alkmaar

Zichtbaarheid is essentieel. Wanneer je je als gemeente actief inzet om de sociale acceptatie, veiligheid en weerbaarheid van lhbti+ inwoners te vergroten, wil je dat graag zichtbaar maken aan je inwoners. Maar het werkt ook andersom: door als gemeente zichtbaar te zijn als een gemeente die lhbti+ inwoners heeft en dat die inwoners zichtbaar (mogen) zijn, geef je aan een breder publiek het signaal af dat zij daadwerkelijk zichzelf mogen en kunnen zijn.

Belang van symbolen

Een inclusieve regenboogvlag aan het gemeentehuis, de aanwezigheid van een burgemeester bij een Pride of een heteroperson die bevriend is met een lhbti+ persoon. Het zijn allemaal zichtbare symbolen of gedragingen die bijdragen aan het veranderen van de sociale norm ten aanzien van de acceptatie van de lhbti+ gemeenschap. De sociale norm is het idee van wat wij als mensen hebben van 'wat hoort' en 'wat normaal is'.

Dit is een sterke voorspeller van gedrag die ook belangrijk is in het tegengaan van discriminatie. Voor de lhbti+ gemeenschap heeft het gebruiken van deze symbolen ook positieve effecten. Symbolen kunnen namelijk bijdragen aan het ontstaan van een groepsgevoel. Bijvoorbeeld door mee te lopen met een Pride Walk of mee te varen op een boot tijdens een botenparade.

Debat dag van queer en sport

Wat gebeurt er al?

Alkmaar Pride

De gemeente draagt graag uit dat zij er voor alle inwoners is. De gemeente laat zien dat dit ook voor de lhbt+ inwoners geldt door tentoonstellingen zoals 'Legale Liefde' en 'Intersekse' te faciliteren en evenementen te organiseren zoals de Alkmaar Pride die elk jaar rondom de Internationale Dag tegen lhbt+ fobie in mei plaatsvindt. De Alkmaar Pride is er om de acceptatie en integratie van lhbt+ inwoners te vergroten in Alkmaar en omstreken. Het is een jaarlijkse zichtbaarheidsactie die een week lang duurt met als hoogtepunt: de botenparade die steeds drukker wordt.

Symbolen

De gemeente Alkmaar maakt het regenboogbeleid zichtbaar met symbolen in de openbare ruimte. Denk aan het hijsen van de Progress vlag op feestelijke momenten en om een signaal af te geven. Op Coming Out Dag en op Paarse Vrijdag treedt het B&W en de gemeente zichtbaar naar buiten en er is een regenboogzebrapad, een regenboogbank en een verkeerslicht met poppetjes van hetzelfde geslacht hand in hand.

Aansluiten bij actualiteiten

Daarnaast sluit de gemeente aan bij belangrijke dagen waarop landelijk en internationaal aandacht aan lhbt+ wordt besteed. Zoals bij de landelijke regenboog-

vlaggenhijssactie in 2023 naar aanleiding van het anti-lhbt+ geweld in Eindhoven, Groningen en tijdens voetbalwedstrijden.

Wat is er nog nodig?

Lhbt+ inclusieve communicatie

De gemeente stimuleert aanbieders van zorg- en welzijn om in hun benadering naar inwoners rekening te houden met lhbt+ personen. Dit kan onder andere door in de communicatie van een organisatie te laten zien dat deze een veilige plek wil zijn voor iedereen. Denk hierbij ook aan het plaatsen van foto's van lhbt+ personen op de website of in folders. Zo wordt voor inwoners zichtbaar dat deze organisaties er belang aan hechten dat lhbt+ personen hier terecht kunnen en er zichzelf kunnen zijn. De gemeente geeft hierbij zelf het goede voorbeeld in de communicatie naar inwoners toe. Voor jonge mensen die nog uit de kast moeten komen is dit van grote waarde. Zo normaliseren we het lhbt+ zijn.

Meer bekendheid

De gemeente maakt het lhbt+ beleid meer zichtbaar met bruikbare informatie voor alle inwoners. Bijvoorbeeld door in de communicatie meer bekend te maken welke organisaties er zijn waar lhbt+ personen en hun omgeving terecht kunnen voor hulp, ondersteuning en ontmoeting. Dit kan via een uitbreiding van de sociale kaart met een regenboogkaart. Naast beleid

is de gemeente ook aanspreekpunt. Dit doet zij door te zorgen dat medewerkers aan het loket en andere medewerkers op de hoogte zijn en kunnen doorverwijzen. De gemeente denkt ook de zichtbaarheid te vergroten door professionals met klantcontacten meer kennis van het lhbt+ activiteiten- en ondersteuningsaanbod in Alkmaar en omstreken bij te brengen.

Inclusief werkgeverschap

De gemeente vervult een voorbeeldrol en stimuleert binnen de eigen organisatie een veilig werkklimaat voor lhbt+ personen. De gemeente onderzoekt hoe het veiligheidsklimaat van lhbt+ personen binnen de gemeente is en betreft hen, waar nodig, bij de verbetering hiervan.

Hoe zorgen we ervoor dat dit meerjarenplan slaagt?

Integrale aanpak

Als gemeente ben je sterk afhankelijk van uitvoeringsorganisaties en samenwerkingspartners om het beleid vorm te geven en uit te voeren. Vertegenwoordigers uit de lhbt+ gemeenschap, organisaties, ambassadeur of experts, kunnen een belangrijke rol vervullen als intermediair én ervaringsdeskundige. Op basis van de ervaringen van hun leden en achterban en van henzelf kunnen zij signalen afgeven aan de gemeente.

Omgekeerd kunnen zij onder hun achterbannen draagvlak creëren voor het gemeentelijk beleid, mits zij voldoende betrokken worden bij het opstellen en uitvoeren van beleidsplannen.

De gemeente vindt het belangrijk dat lhbt+ inwoners zich kunnen herkennen in hun maatschappelijke vertegenwoordigers. Voor de uitvoering van het regenboogbeleid werkt de gemeente nauw samen met de uitvoerende organisaties. Ook organiseren we meer samenwerking met en tussen de uitvoerende organisaties. Daarnaast betreft de gemeente lhbt+ inwoners bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid.

Onthulling bordje Coming-Outdag rugby, foto door Jan Jonk

Tot slot zijn we standvastig, zoeken we steeds naar nieuwe wegen en doen we wat werkt.

Wie zijn de betrokken organisaties?

Art. 1 NHN

Is de anti-discriminatievoorziening in Noord-Holland Noord en ondersteunt iedereen die met discriminatie of ongelijke behandeling te maken krijgt.

COC Noord-Holland Noord

Komt op voor de belangen van lhbt+ personen en organiseert activiteiten ism lhbt+ personen in Noord-Holland Noord.

GGD Hollands Noorden

Bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en veiligheid van inwoners van Noord-Holland-Noord.

Stichting Discussiëren Kun Je Leren

Leert jongeren om te zeggen wat ze denken en hun mening onderbouwen.

MEE & de Wering

Biedt laagdrempelige ondersteuning aan lhbt+ inwoners in de gemeente Alkmaar.

Alkmaar Sport

Organiseert sportieve activiteiten voor jong en oud in de gemeente Alkmaar.

Stichting SafeSpace Alkmaar

Deze stichting organiseert bijeenkomsten en activiteiten voor en met lhbt+ jongeren van 18 tot 35 jaar.

Stichting Alkmaar Pride

Zet zich in om de acceptatie en integratie van lhbt+ inwoners in Alkmaar en omstreken te vergroten.

Roze in Blauw Noord-Holland

Politie-netwerk dat zich bezighoudt met bestrijding van lhbt+ geweld in Noord-Holland en de ondersteuning van slachtoffers daarvan.

Financiën

Het budget is op dit moment op hoofdlijnen opgesteld. We bepalen door middel van gesprekken met onze partners in de gemeente en regio de definitieve inzet van de middelen. We verwachten van deze partners ook een bijdragen in tijd en/of geld. De bijdrage van Alkmaar betreft 32.000 euro. De OCW-subsidie betreft 22.000 euro. Deze bedragen zijn al structureel verwerkt in de begroting

	2023	2024	2025	2026
Gemeente	32.000	32.000	32.000	32.000
Rijksmiddelen	22.000	22.000	22.000	22.000

BTW

Het is gebruikelijk dat wij onze middelen omzetten in subsidie. Bij de afrekening zullen wij dit inzichtelijk maken.

Alkmaar Pride Grachtenparade 2023, foto door Danielle Koelemij

Gebruikte bronnen

Interviews met Art. 1 NHN, COC Noord-Holland Noord, GGD Hollands Noorden, Stichting Discussiëren Kun Je Leren, MEE & de Wering, Alkmaar Sport, SafeSpace Alkmaar en Stichting Alkmaar Pride

Groepsgesprekken met interne beleidsmedewerkers en externe samenwerkingspartners

GSA's: <https://www.gsanetwerk.nl/> en <https://www.nji.nl/interventies/gender-sexuality-alliances-op-scholen>

Rutgers Seksuele Vorming: <https://rutgers.nl/themas/seksuele-vorming/>

Regenbooggids voor gemeenten – Movisie, 2022: <https://www.movisie.nl/publicatie/regenbooggids-gemeenten-vernieuwd>

Regenboogpeiling Noord-Holland Noord – GGD Hollands Noorden, oktober 2022: [Jive - Regenboogpeiling Noord-Holland-Noord 2022 \(gezondnbn.nl\)](https://www.gezondnbn.nl)

Wat maakt het verschil? Over het welzijn, de sociale relaties en de leefstijl van lesbische, homoseksuele en biseksuele jongeren - Huijink & van Beusekom, 2021: <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2021/12/10/wat-maakt-het-verschil>

Het belang van symbolen zoals de regenboogvlag – Movisie, 2023: <https://www.movisie.nl/artikel/belang-symbolen-zichtbaarheid-internationale-dag-tegen-lhbt-fobie>

LHBTI+ op de werkvloer – Movisie, 2021: <https://www.movisie.nl/artikel/lhbt-werkvloer>

Gratis e-learnings van Movisie: <https://www.movisie.nl/online-trainingen-lhbt-emancipatie>

